

8 Haziran
2022

HAFTALIK GÜNDEM

TÜKENİYORUZ

TÜİK Mayıs 2022'de TÜFE'yi aylık yüzde 2.98, yıllık yüzde 73.5, ÜFE'yi ise aylık yüzde 8.76, yıllık yüzde 132.16 olarak açıkladı.

ENAG ise aylık yüzde 5.46, yıllık yüzde 160.76 olarak açıkladı.

TÜİK açıklamalarında üretici fiyatlarındaki yükseliş ile tüketici fiyatlarındaki yükseliş uyumsuz. Bu kadar fark olmaması gerekir. Ama yine de üretici fiyatlarındaki artışa bakılırsa enflasyon artma eğilimini koruyor.

“ÇOK GEÇ, ÇOK AZ”

Erdoğan AKP'nin Kızılcahamam kampında değişindiği 3600 ek gösterge konusunu 7 Haziranda ayrıntılandırdı. Buna göre hazırlanan teklifte ek gösterge isteyen dört kesime bu hak verilirken bütün memurlara da 600 ek gösterge verilecek. Çalışanların maaşlarında çok büyük artışlara yol açmasa da memur emekli ikramiyelerini ve memur emekli maaşlarına etkisi belirgin olacak. Ama yasa teklifinin yürürlük tarihini 15 Ocak 2023 olarak belirlediler. Bu bilgi kulislerde seçimin bu tarihe kadar yapılmayacağına dair yorumlara neden oldu.

Bu sırada buğday, arpa, hububat fiyatlarını ve desteklemelerini de açıkladılar. Çiftçiler arasında genel olarak AKP'den beklenmeyecek iyi bir fiyat verildiği yorumları yapıldı. Ama yine de yapılan iyileştirmeler mazot ve tarımsal girdi enflasyonu karşısında hızla erimiş durumda.

Sağlık çalışanlarının eylemleri işe yaramaya başladı. Sağlık Bakanı sağlık çalışanlarının mali ve özlük haklarını geliştirmek için ilk adım olarak ilgili yasa teklifinin 7 Haziranda meclise sunulduğunu söyledi. Adalet Bakanının 7 Haziranda yaptığı açıklamaya göre kira artışlarıyla ilgili yeni düzenleme getiriliyor.

8 Haziranda meclisten geçen yasaya göre Temmuz 2023'e kadar yapılacak kira artışları yüzde 25'i geçemeyecek. Düzenleme pratikte bir işe yarar mı ya da nasıl uygulanır bilinmez ama yine de bu konuda yasal düzenleme yapılmış olması önemli bir tutamak noktası olacaktır.

Geçen haftaki değerlendirmemizde iktidarın sermayenin çıkarlarına dokunmadan yapabileceklerinin sınırına dayandığını belirtmiştik. Özellikle kiralara üst sınır koymaya karar vermeleri bu sınırları az da olsa geçmeye başladıklarını gösteriyor.

Fakat yapılan bütün iyileştirmeler için “Çok geç, çok az” diyebiliriz. Çünkü pahalılık karşısında emekçilerin gelirleri büyük oranda eridi.

En ilkel kapitalist mantıkta bile insanların barınması, yemesi, içmesi, birtakım toplumsal gereksinimlerini karşılaması gerekir. Ücretler buna göre belirlenir. Şu an bu sınırları aşan büyük bir ekonomik yangın var. İktidar seçim öncesi önemli iyileştirmeler yapsa bile seçmen desteğini geçici olarak sağlayabilir. Neoliberal serbest piyasa sistemini sınırlamayan, büyük sermayeden servet vergisi almayan uygulamalar soygunu devam ettirip halkı hızla sefaletite itecektir.

FAİZ AÇIKLAMASI

Erdoğan 6 Haziranda bakanlarıyla yaptığı toplantı sonrasındaki açıklamasında “Faizi arttırmayacağız, indirmeye devam edeceğiz” dedi. Uzun süredir bu sözleri kullanmıyordu. Açıklamanın ardından döviz tekrar yükselişe geçti. Merkez Bankası MB’deki emanet döviz rezervlerinin 30 milyar dolar civarında kalmış olması, kurun döviz satılarak dengelenmesini zorlaştırıyor. Bu para ancak devletin günlük işlerini döndürebilmek için yeterli. Yılbaşından bu yana da, daha önce sattığı meşhur 128 milyar dolara ek olarak, 40 milyar dolar satmışlar. Eğer serbest piyasa kurallarına dokunmayacak ise kuru düşürmek için faizi yükseltmek dışında bir seçenek yok. Kur korumalı mevduat ile kuru dengeleyemediği ortada. İktidar kendi açıkladığı programa kendisi inanmadığı için arka kapıdan döviz satarak kuru dengelemenin yollarını arıyor. AKP oy alıyor ve oyalanıyor.

<https://tkp.org/tr/icerik/iflasa-dogru-kosar-adim-6066>

NEBATİ’DEN İNCİLER

İktidarın ekonomik programının bir işe yaramadığını Ekonomi Bakanı Nebati de ağzından geçiriverdi. “Kur korumalı TL sisteminden dar gelirli hanehalkı üretici firmalar, ihracatçılar kâr ediyor. Çarklar dönüyor” dedi. Hemen Erdoğan fırça atmış ve toplantı sırasında dar gelirli enflasyona ezdirmeyeceklerini, çeşitli programlarla dar gelirli lere destek olacaklarını açıklayan bir paylaşımda bulundu.

LAVROV ZİYARETİ

Lavrov 7 Haziranda planlanan resmî ziyaret için Türkiye’ye geldi. 8 Haziranda Çavuşoğlu ile ortak basın açıklaması yaptılar.

Basın açıklamasında ilginç bir gelişme oldu. Çavuşoğlu, bir soru üzerine “Biz 2019’da Rusya ile Suriye konusunda mutabakat yaptık. Buna göre PYD’lilerin Tel Rıfat ve Membiç’te olmaması gerekiyordu. Bu gerçekleşmedi” dedi. Lavrov, soru kendisine sorulmadığı hâlde “Benim burada söylemem lazım, bir de İdlib için mutabakat yapmıştık. Orada çok şeyler söylenmişti. Bir sürü söz verilmişti. Onların da hiçbirini yapılmadı” diyerek kameralar önünde müdahale etti. Lavrov, İdlib’te Heyet Tahrir Şam (HTŞ- El Kaide’nin Suriye kolu) gruplarının Türkiye tarafından desteklenmesi karşılığında Tel Rıfat ve Membiç’teki PYD’lilere dokunmuyoruz demiş oldu. Bu istisna dışında muhtemel Suriye operasyonu hakkında “Türkiye’nin kaygılarını anlıyoruz. Amerika burada bazı bölücü, ayrılıkçı grupları besliyor. Tıpkı bizim Ukrayna’da başımıza gelen gibi. Biz de sınırları korumak nedir biliyoruz” dedi. Askerî heyetler 7 Haziran’da görüşmeye başlamıştı, kapsamlı sonuçların bu görüşmelerin ardından çıkması olası. Ukrayna tahılının gemilerle limanlardan çıkarılıp ihraç edilmesinin sağlanmasına Türkiye büyük önem veriyordu. Lavrov “Rusya’dan bir engel yok. Ukrayna kendi engelliyor. Ayrıca Batı ülkeleri bize buğday ambargosu uyguluyor. Ukrayna konusunda koparı-

lan gürültü de tamamıyla bir medya oyunudur. Buğday ihracatında yüzde 1’lik bir paya sahip. Yüzde 1 ile dünya aklıktan ölmez. Rusya çok daha büyük bir paya sahip olduğu hâlde ambargo uygulanıyor” dedi. Ukrayna konusunda Türkiye ile uyumlu olduklarını ve birçok ortak adımı attıklarını ekledi.

Buğday konusunda Amerika, “Hayır biz Rusya buğdayına ambargo getirmiyoruz” dedi. Ama Amerika, Rus limanlarından herhangi bir şey taşımayı yasaklamış. Buğday ambargosu yok ama taşımak yasak! Basın açıklamasının sonunda Ukrayna Televizyonu muhabirinin soru sorma isteğine Lavrov izin verdi. Muhabir, “Ukrayna’nın buğdayını çalışıyorsunuz. Söyler misiniz daha neleri çalışacaksınız?” diye sordu. Lavrov, “Bu yalanı her yerde söylüyorsunuz. Biz oraya bir şeyleri almak için değil, Donbas bölgesini faşistlerden kurtarmak için girdik” dedi. Türkiye’nin niye böyle bir şeye izin verdiğini anlamak güç. Genel olarak görüşmelerin olumlu geçtiği, tarafların memnun olduğu söylenebilir. Ukrayna ve Suriye konusunda Türkiye-Rusya ilişkilerinin olumlu bir hava taşıdığı görülüyor. Ama sonuçlarını sahada görmek gerekir. Rusya bir yandan da İdlib’i hatırlatıyor. Türkiye’nin nereye gireceğine bağlı olarak sahadaki tutum değişiklik gösterebilir. Ayn El Arap (Kobanê) lafı hiç geçmiyor artık. Türkiye nereye girer, sürpriz yapar mı belli değil.

AKŞENER NEREYE KOŞUYOR?

Türkiye ve Çin kadınlar voleybol maçı-na giden Akşener, orada Doğu Türkis-tan bayrağı açarak provokasyon yap-tı. Çok hevesli bir şekilde Türkiye ve Çin'in arasını bozmaya, Amerikan po-litikalarına hizmet etmeye uğraşiyor. İyi partinin başlattığı yeni kampanya-da tüm söylem ve mesajlar CHP taba-nının desteğini kazanmaya dönmüş durumda. Sanki "Ömer'in yolu" diye siyasal İslâmcı kampanya hiç yapılmamış gibi. Batılı, Batıcı, kadın hakla-rına değer veren, eşitlikçi, özgürlükçü, diktatörlüğe karşı bütün temaları kul-lanıyor. Akşener, CHP genel başkanıy-mış gibi bir çizgi izliyor. Klasik sağcı geleneklerde olmayacak şekilde Ab-dülhamit'e bile çatıyor. "Kahrolsun istibdat" vurgusunu yapıyor. İyi partinin iç değerlendirmelerin-de "AKP tabanından oy alamıyoruz, CHP'ye doğru genişleyelim" gibi bir fikir olduğu sızmıştı. Ama esas ola-rak Akşener'in Kılıçdaroğlu'nun ortak aday olmasını önlemeye çalıştığı dü-şünülebilir.

CHP'YE GÜVENMİYORLAR

Ali Babacan ve Ahmet Davutoğlu, muhalefete yakın televiz-yon kanallarına (HaberTürk, Fox, Halk TV...) iki güne bir çı-kıyor. Türkiye'de medyanın sıkı denetim altında çalıştığını düşünürsek bu iki ismin planlı bir şekilde öne çıkarıldığını söyleyebiliriz.

Babacan, Millet İttifakına yeni bir protokol öneriyor. Başkan-lar ve ortak adayın imzalayacağı protokole göre cumhurbaş-kanı seçilen kişi yetkilerini başkanlarla paylaşmayı taahhüt edecek.

Bütün bunlar gösteriyor ki, Kılıçdaroğlu bütün uzlaşmacı ve sağa açılma çabalarına rağmen emperyalist merkezlerin güvenini kazanamıyor. CHP sermayenin esas partisi olma-dığı için emperyalistler açısından tehlikeli görülüyor.

CHP tabanının düşünce ve duyguları emperyalistlerle uyumlu değildir. CHP tabanı emperyalistlerin rahat kontrol edebildiği bir yapıda değil. CHP yönetimi emperyalistlerle uzlaştıkça tabanı ile olan ilişkisi gerilimli bir hâl alıyor. Em-peryalistler açısından öngörülemez bir durum yaratıyor. Buradan hareketle emperyalistlerin Kılıçdaroğlu'na bile tam olarak güvenmedikleri anlaşılıyor. 6'lı masada sağ partileri, başkanlar olarak da en parlağı Akşener ve Babacan olmak üzere Davutoğlu dahil sağ başkanları öne çıkarma çabası görülüyor. Bu stratejiye göre CHP oy deposu ve sahada ça-lışma yapacak parti olarak kalıyor. CHP'ye elindeki gücü bu partilerin hizmetine sunması dayatılıyor.

CHP, AB VE NATO

Maltepe Belediyesinin düzenlediği Maltepe Forumda konuşan CHP sözcüsü Faik Öztrak, NATO'daki İsveç ve Finlandiya vetosu konu-sunda ilginç bir öneri getirdi. "İsveç ve Fin-landiya NATO'ya alınsın, bunun karşılığında Türkiye AB'ye alınsın" dedi. Bir öneride iki kayıp birden! NATO'nun genişlemesi ile yara-tılacak ortam Türkiye'nin ulusal ve ekonomik güvenliği açısından son derece tehlikeli. Bu yetmiyor bir de AB'ye giriyoruz. Hâlbuki bü-tün ilerici muhalefetin söylediği gibi Türkiye

AB'ye zaten alınmayacak. Gümrük Birliği'n-de tutulacak. Kaldı ki girse bile, ancak siyasi egemenliğini kaybetmiş bir sömürge olarak girebilir.

Forumda CHP sözcüleri, tıpkı AKP'nin kuru-luş sürecindeki gibi, bol bol AB güzelleme-si yaptılar ve Türkiye'nin AB sürecini hızlandır-mak gerektiğini anlattılar. Oysa CHP'nin bu emperyalist merkezlere açılma siyaseti, ken-disinin siyaset sahnesinin kenarına itilmesi tehlikesini doğuruyor.

NATO KARŞITI SESLER

Bahçeli bu hafta da NATO karşıtı konuşarak İsveç ve Finlandiya vetosunu savundu. “Zaten NATO’ya bakıldığında kuruluş amaçlarına uymamıştır. Türkiye’nin 70 yıllık üyeliğine bakın. NATO Türkiye’ye tek bir konuda bile yardım etmemiştir” dedi. Son dönemde yerleşik partiler içerisinde en NATO karşıtı söylemleri MHP yapıyor.

Daha önce NATO’dan çıkalım, Avrasya’ya yönelim diyen ve sonra hapse atılan MGK eski Genel Sekreteri emekli orgeneral Tuncer Kılınç bu sefer temkinli davranırsa da yine NATO’ya karşı çıktı. ABD karşısında Rusya’yı net olarak destekledi. ABD’nin savaşı kışkırttığını, Rusya’nın kendini korumak için harekete geçtiğini belirtti. ABD’nin NATO gücüyle kendi programını uygulamaya başladığını ekledi. Çözüm olarak da “Hem Türkiye, hem AB aynı anda NATO’dan ayrılısın” dedi. Böylece Amerikan saldırganlığını dengeleyerek yeni bir blok kurulabilir diyor. Bu düzeyde birisinin bu önerinin hayata geçmeyeceğini bilmemesi mümkün değil. Anlaşılan AB konusunda ılımlı mesaj vererek temkinli olmaya çalışıyor.

DIŞLANAN KOMUTANLAR DAĞILIYOR

15 Temmuz darbesine karşı direnerek olumlu rol oynayan ama sonrasında iktidar tarafından dışlanarak emekli edilen ya da istifa eden ulusalçı çizgideki komutanlar dağılıyor. Daha önce Ahmet Zeki Üçok NATO’ya bağlı İyi partiye geçmişti.

Cihat Yaycı ise televizyonda yaptığı konuşmalarda Suriye ve Rusya’ya karşı savaşmak, Suriye’nin bütün olarak işgal edilmesini önermek gibi Amerika’nın hayalini kurduğu senaryoları savunuyor.

Daha önce bir arada durma, tutarlı bir ulusalcı çizgi etrafında birleşme işaretleri veren çevrelerin bütünlüğünü koruyamaması ulusal demokratik güçlerin birliği açısından zaaf oluşturuyor.

MADURO ZİYARETİ

Dört yıl sonra Türkiye’ye resmî ziyarette bulunan Maduro “En zor zamanımızda bize destek oldunuz” diyerek Türkiye’ye teşekkür borçlu olduklarını söyledi.

Maduro, üç Amerikan şirketine petrol arama ve çıkarma izni vermişti. Rusya’ya ambargo uygulayan Batı ülkeleri için Venezuela petrolü bir alternatif olabilir mi diye hesap yapıyor. Rusya açısından bir sorun değil. Rusya, Çin ve Hindistan başta olmak üzere Asya ülkelerine petrol satışlarını artırıyor. Ama emperyalistler bu yolla Venezuela’ya karşı getirdikleri yaptırımları gevşetmek, Maduro’yu tanımak zorunda kalıyorlar.

UKRAYNA SAVAŞI SÜRÜYOR

Rusya, Donbas'ta son üç büyük kasabanın ele geçirilmesi planında ilerliyor, geçen hafta birini ele geçirdiler. İkinci kasabanın merkezini ele geçirdiler, yakında tamamını alacaklar gibi görünüyor. Geriye son bir kasaba kalıyor. Donbas bölgesi tamamen kurtarılınca savaş başka bir aşamaya geçecektir.

Amerika sürekli yeni ambargolar ve yaptırımlar yapıyor ama Biden laf arasında "Bu savaşın bitirilmesi için Ukrayna'nın toprak tavizi vermesi gerekecek" dedi. Zelenski, Amerika'ya doğrudan çatamadı, Almanya ve Fransa'ya kızarak "Bizim katılmadığımız toplantılarla savaşa karar vermeye çalışıyorlar. Bu olmaz" dedi. Macron "Rusya'nın onurunu zedelemeyecek bir çıkış bulmamız lazım" deyince Zelenski "Bu ne demek? Onlar her gün bu kadar sivili ve askeri öldürürken ne onuru bu?" diyerek ağır bir cevap verdi. Anlaşılan emperyalist cephe içinde savaşın kaybedildiği senaryoya hazırlık çalışmaları yapıyor. Amerika bir yandan barış olasılığını dillendiriyor ama diğer taraftan Ukrayna'ya kapsamlı bir füze desteği vermeyi planlıyor. Rusya Putin'in ağzından "Amerika bu füzeleri verirse Kiev'de hiç vurmadığımız yerleri, karargâhları vururuz" diye tehdit etti. Savaş yavaş da olsa adım adım Rusya'nın kazanımlarıyla ilerliyor.

İNGİLTERE

İngiltere yıllar sonra kapattığı Libya Büyükelçiliğini açmaya karar vermiş. Anlaşılan artık belirli bir istikrarın sağlandığını düşünüyorlar.

Başbakan Johnson, salgında ağır yasaklamalar ve kapanma kararları almasına rağmen üst üste partiler verdiği ortaya çıkınca eleştirilmişti. Başka konuların da bahanesi olarak parti içi güven oylamasına gidildi. Başbakan oylamayı 148'e karşı 211 oyla kazandı ama yıpranmış görünüyor. Muhalefet hiç de zayıf olmadığına ortaya koydu. Arada 35 milletvekili karar değiştirse karar tersine dönebilirdi.

KAZAKİSTAN

Devlet Başkanı Tokayev'in ve parlamentonun yetkisini artıracak Anayasa değişikliği referandumda kabul edildi. Eski Devlet Başkanı Nazarbayev'in ayrıcalıkları kısıtlanmış oldu. Devlet başkanının akrabalarının devlette ve devletle ilişkili işletmelerde görev alması yasaklanıyor. Genel olarak daha demokratik bir anayasa olduğu söylenebilir. Yolsuzlukları ve yurt dışına aktarılan servetleri araştırma komisyonu kuruldu ve başına doğrudan Tokayev geçti. Gelişmeler Nazarbayev'in tasfiye süreci olarak görülüyor.

ÇİN VE TAYVAN

Amerika, Çin ile ilişkilerinde Tayvan konusunda provokasyonlara devam ediyor. Çin de sürekli sert cevaplar veriyor. Amerikan basınında "Rusya'yı Ukrayna konusunda tuzağa düşürdüğümüz gibi Çin'i de Tayvan konusunda tuzağa düşürelim. İki ülke de zayıflamış olur" diye yazılıyor. Esasen Rusya'nın tuzağa düştüğü söylenemez ama Amerika'nın antiemperyalist cepheyi yıpratma çabaları sürüyor.

KUZEY KORE

Kuzey Kore bağımsızlıklarını korumak, emperyalistleri bir işgal savaşından uzak tutmak için art arda füze denemeleri yapıyor. Japonya ve G. Kore protesto ediyor. Kore'nin elinde caydırıcı silahların varlığı hem bağımsızlığını, hem de bölge barışını korumaya hizmet ediyor.

JAPONYA

Japonya, Rusya'ya karşı yaptırımlara katılmaya, her türlü düşmanca tutumu almaya başladı. Kapitalist dünya genel olarak Amerika etrafında birleşiyor. Rusya da daha önce Kuril Adaları bölgesinde Japonlara verdiği balıkçılık iznini kaldırdığını açıkladı. Yasaklama Japonya ile ekonomik ilişkiler tekrar normale dönene kadar sürecek. Japonya İkinci Dünya Savaşında Rusya'ya kaptırdığı Kuril Adaları üzerinde hak iddia ediyor. Yeltsin döneminde bu adaların Japonya'ya verilmesi gündeme gelmişti. Putin iktidara gelince bu süreç durmuştu.